

A többi: két nagyméretű faragott, csiszolt négyszögletes kőtömb és egy nagyméretű négyszögletes véséssel ellátott sztélébázis. A kövek két vagy három Kr. u. 2–3. századi római síremlékhez tartozhattak. Az egyik feliratos kőemléken megfigyelhető másodlagos vésésnyomok arra utalnak, hogy ezeket a köveket még az antikvitásban újra felhasználták.

A terepen végzett elsődleges, csak vizuális megfigyelés alapján valószínűnek tűnik, hogy a kőemlékeket helyben fordította ki a markoló.

2009. március 30-án újabb helyszíni szemlét végeztünk, melyen a gépkezelő azt nyilatkozta, hogy a kövek a feltöltésből kerültek elő. A földmunkákat a BTM régészeti megfigyelése mellett folytatták.

A megfigyelés keretében 2009. április 1-jén megvizsgáltam a kövek előkerülésének helyét. A telken a kövek előkerülési helyén egy mintegy 6, 5 m hosszú, DDNy-ÉÉK irányú, mintegy 2 m magas metszefalat tisztítottunk meg. Bár a metszefalban valóban jól megfigyelhető a gépkezelő által említett modern feltöltés, a gépi munka jelentős mértékben helyi rétegeket is érintett, tehát igen nagy a valószínűsége annak, hogy a kőtömböket a helyi humuszos, agyagos rétegből fordította ki a gép, azaz azok nem a feltöltéssel kerültek ide. A helyi rétegekben megfigyelhető beásások történeti korúak lehetnek.

LASSÁNYI GÁBOR – BESZÉDES JÓZSEF

93. Budapest, XI. Bercsényi út (KÖH 63356)

Ró

A Gellért tértől egészen az Október 23. utcáig húzódó kora császárkori (Kr. u. 1–2. sz.) településnek került elő újabb részlete a Bercsényi út lesüllyesztéséhez kapcsolódó, 2009. március 4. és május 2. között végzett feltárásunk során (4275/14–15, 4275/19–20 hrsz.). A mintegy 3000 m² terület átkutatása több mint 200 régészeti jelenséget eredményezett. Némiképp meglepő volt, hogy valamilyen régészeti objektum a római korból származott, más történeti korszak emlékei nem kerültek elő.

A teleprészlet lakóobjektumait a lekerekített sarkú téglalap, vagy kissé ovális formájú, félig földbe mélyített veremházak (lakógödrök) jellemezték. Ezekből hatot tártunk fel. Padlójuk jellemzően döngölt volt, melyeken nem mutatkoztak tapasztásra utaló nyomok. Belsejükben általában nem találtunk cölöplyukakat. Leletanyagukat tekintve a La Tène D hagyományú kerámia és a közönséges római provinciális áru mellett több ízben előfordultak közép-galliai terra sigillaták, valamint pannoniai pecsételt szürke tálak is.

Sajátos csoportot alkotnak a lakógödrökkel azonos formájú és méretű, félig földbe mélyített objektumok, melyek padlószintjén több (nem egy esetben több száz!), 2–7 cm átmérőjű, változó mélységű karólyukat figyeltünk meg. Ezeket a padlóba leszúrt szövőbot nyomainak tarthatjuk. Összesen négy ilyen jellegű objektum került

elő, közülük az egyikben a gödör két rövidebbik végének közepén egy-egy ferdén leásott cölöplyukkal.

Több edényégető kemencét sikerült feltárni. Valamennyi a kör, vagy körte alaprajzú, kettős tüzelőterű, közép bordás típust képviselte. Az egyik kemence rostélya fölötti betöltésből *planta pedis*-be foglalt DEVSO F fenékbélyeges pecsételt tál töredéke került elő.

További két edényégető kemencét egy közös munkagödörből tápláltak, rostélyaik nem maradtak meg, a tüzelőterben kerültek elő darabjaik. Egy másik kemence alját rendhagyó módon, lapos kövekkel rakták ki.

Gazdag leletanyag került elő a településen feltárt négy földkútból, melyek bélését hordódongákkal oldották meg, az egyik aljából sikerült megmenteni ezek maradványait.

A településen egyetlen kőépítményre utaló kisebb falszakaszt találtunk. A mészkövekből rakott, átlagosan 50 cm széles fal Ny-K tájolású volt. Az egykori kőépítmény kiterjedése és funkciója nem állapítható meg.

Feltárásunk során előkerült egy kövezett út is. Az ÉNy-DK irányú utat, főként fehér, kisebb részt sárgás színű tört mészkövekből készítették, a kövek között sóderozást figyeltünk meg. Eredeti szélessége 3 m lehetett. Átvágása során a kövek közül Hadrianus-érem került elő. Az út D-i szélén, azzal párhuzamosan egy csaknem 2 m széles, ívelt aljú árok futott, amely talán csapadékelvezetőként funkcionált. A most feltárt kövezett út a Budai Skála parkolójában 2007-ben dokumentált 3,5 m széles, É-D-i irányú, többperiódusú sóderes út egyik bekötőútja lehetett. A bekötőutak megléte a település szerkezetére és „oldalirányú” kiterjedésére is fontos adattal szolgál.

A leletanyagból kiemelkedik Minerva istennő bronzból készült büsztje, amely alsó részének kiképzése alapján bútor-, esetleg kocsidíszként szolgálhatott.

BESZÉDES JÓZSEF

94. Budapest, XI. Építész utca (KÖH 73043)

B

Az utcában, a Fehérvári út és a Szerémi út közötti szakaszon nyílt árkos technikával végezték a főgyűjtő csatorna új nyomvonalának kialakítását (43627; 43779 hrsz.). A mintegy 3 m széles és 4,5 m mély munkárokban az Építész utca Fehérvári út és a Karcag utca közé eső szakaszán régészeti lelet, vagy objektum nem került elő.

Az Építész utca 7. sz. és a Fegyvernek utca sarka közti szakaszon előkerültek őskori települések, amelyeket a leletanyaguk alapján a korai és középső bronzkorra keltezhetünk. Az említett szakaszt a kivitelezői munka részleges leállításával, megelőző feltárás keretében bontottuk ki szeptember és október folyamán.

Munkánk során több mint 40 régészeti objektumot sikerült feltárunk, amelyek főként a korai bronzkorból, kisebb részben a középső bronzkorból származtak.

Az előkerült leletanyag viszonylag gazdagnak mondható. Egy objektumból átfúrt csiszolt kőbalta került elő, amely típus a neolitik korszaktól a kora bronzkorig volt használatban. Egy kisebb gödörobjektum bontásából kömlődi (kozarac-i) típusú balta öntőminta-töredékét említjük, míg az SE-24/1 rétegből bronzspirál és bronztű töredéke érdemel említést.

Az Építész utca környékén több őskori lelőhely is ismert. Közülük a feltárási területünk közvetlen szomszédságában, a Gyapot utca 1. sz. alatt Nagy László és Schreiber Rózsa által 1958-ban és 1960-ban kutatott késő rézkori és kora bronzkori lelőhelyet emelnénk ki, amelyhez a most feltárt teleprészet is tartozhatott.

TÉZER ZITA – BESZÉDES JÓZSEF

95. Budapest, XI. Lágymányosi utca 20–28.

(KÖH 66802)

Ró

A Lágymányosi utca Budafoki út és Stoczek utca közötti szakaszán (4125 hrsz.) 2009 nyarán nyílt árkos módszerű csatornázási munkálatok kezdődtek, melyeket régészeti szakfelügyelettel kísértünk, majd ennek pozitív eredménye alapján kézi erővel feltártuk a csatorna nyomvonalát.

A régészeti korú rétegek már 1,5 m mélységben jelentkeztek. A kora újkori kerámiatöredékeken kívül főként római kori (Kr. u. 1–2. századi) edénytöredékek jellemezték a leletanyagot. A keskeny közműárokban néhány – jórészt roncsolt – régészeti jelenséget is dokumentáltunk: három kora császárkori kemencemaradvány, kisebb köves felületek, egy falrészlet, egy gödörkomplexum, valamint három csontvázas temetkezés (háton, nyújtott helyzetben) került elő. Közülük majdnem mindegyiket a római császárkor első két évszázadára keltezhetjük, csupán a csontvázas temetkezések idejének meghatározása bizonytalan, ezek mellől ugyanis keltező értékű melléklet nem került elő.

BECHTOLD ESZTER – BESZÉDES JÓZSEF

96. Budapest, XI. Ulászló utca 4.

(KÖH 72205)

B, V

A fenti telken (4330 hrsz.) 2009. június 11–12-én régészeti megfigyelést végeztünk egy társasház építéséhez kapcsolódóan. A gépi földmunka során az átlagosan 50 cm vastag újkori törmelékes felső réteg eltávolítása után több helyen, mintegy 30–50 cm vastagságban bolygatatlan őshumusz jelentkező szórványos őskori kerámiával, ezért a munkát kézi erővel kibővítvé, június 22–25. között régészeti feltárást végeztünk. A munkaterület mintegy 50%-át újkori épületek pinceszintjei bolygatták, a fennmaradó mintegy 200 m²-nyi területen középső bronzkori és késő vaskori telepnyomok kerültek elő.

A feltárt 39 régészeti objektum egy része sekély, egymásba ázott gödrökből álló nagyméretű gödörkom-

plexum volt, kormeghatározásra kevésbé alkalmas, gyér mennyiségű leletanyaggal. Ezek közelében előkerült egy középső bronzkori kerámiatöredéket tartalmazó hulladék-gödör is, amely talán a leletszegény gödörkomplexumok korának meghatározásához is némi támpontot nyújt. A feltárási terület D-i harmadában egy KÉK–NyD–Ny irányú egyenes vonalú, 1,2 m széles, 30 cm mély, ívelt aljú árkot tártunk fel, melynek betöltéséből kis mennyiségben késő vaskori edénytöredékek kerültek elő.

A szóban forgó lelőhelyrészlet egy nagy kiterjedésű, kora és középső bronzkori település D-i perifériális részéhez köthető. Legutóbb, 2006 telén, Reményi László a területünkkel határos Bocskai úton tárt fel Vanya–Koszider időszakba sorolható telepnyomokat.¹² A Bocskai út–Fehérvári út kereszteződésében 2003-ban végzett feltárást során ugyanezen lelőhely középső bronzkori és késő vaskori leletei kerültek napvilágra.¹³

BESZÉDES JÓZSEF

97. Budapest XI. Savoya Park

(KÖH 32557)

B

Albertfalván, a Savoya Park D-i szomszédságában, a Hosszúréti-patak mellett alapozási munkálatokhoz kapcsolódva végeztünk megelőző feltárást 2009 májusában. A cölöpalapozással érintett, mintegy 700 m² terület (43573/4 hrsz.) feltárása során, az átlagosan 4 m vastag újkori törmelék eltávolítása után néhány őskori telepobjektum került elő. A sekély mélységű gödrökben csupán minimális mennyiségű bronzkori kerámiatöredéket találtunk.

BESZÉDES JÓZSEF

98. Budapest, XV. Lucernás belső

(KÖH 71773)

A

Az autópálya menti terület fejlesztését megelőzően 2009 őszén terepbejárást végeztünk Rákospalota határában (98109/58, 98113/16–17 hrsz.). A sűrű aljnövényzettel elfedett fejlesztési területen a felszíni jelenségek alapján nem tudtunk régészeti lelőhelyeket azonosítani. A vizsgált területtel szomszédos szántott parcellában viszont egy kisebb kiterjedésű (150×100 m) avar kori lelőhelyet azonosítottunk, a Szilas-patak egyik hordalékkúpján.

REMÉNYI LÁSZLÓ

12 REMÉNYI L.–HORVÁTH L. A.: Régészeti lelőhelyek a 4. számú metróvonal Lágymányosi állomásain (Archaeological excavation at Lágymányos station for underground line 4). AqFüz 13 (2007) 187–195.

13 BESZÉDES J.–SZILAS G.: Középső bronzkori település nyomai Lágymányoson (Traces of a Middle Bronze Age settlement at Lágymányos). AqFüz 10 (2004) 147–152.